

Hållbarhet. Så gör du.

En guide för turismföretagare i Västerbotten.

Hej!

Det är hela världens utmaning att arbeta för en hållbar utveckling och för en värld som kommande generationer också ska kunna njuta av.

Har du ett företag inom besöksnäringen i Västerbotten? Då gör du redan en viktig insats för vår fantastiska region. Genom att arbeta tillsammans kan vi fortsätta göra det, länge till.

Hållbarhet handlar om att jobba tillsammans mot samma mål, både i de små och stora sammanhangen. Att vi tänker och framför allt gör hållbarhet.

I Västerbotten har vi kommit långt med vårt gemensamma arbete för mer hållbarhet. I den här guiden berättar vi mer om hur var och en kan göra för att haka på – och vilka värden det skapar för oss alla och vårt Västerbotten. Häng med!

Innehåll

Det bästa av Västerbotten	4
Varför är hållbar turism viktigt?	5
Du är en del av något större	6
Att tänka och göra hållbarhet	8
Del 1. Helheten. Var börjar vi?	10
Del 2. Heja lokalsamhället!	12
Del 3. På kulturens villkor	14
Del 4. På naturens villkor	16
Så blir ditt företag en del av Västerbotten Experience	18
Ju fler, desto bättre.....	20

Det bästa av Västerbotten

Region Västerbottens Turism uppdrag är att verka för en hållbar utveckling av besöksnäringen i Västerbottens län. Sedan 2015 arbetar vi aktivt och fokuserat för en mer hållbar besöksnäring och har utvecklat det vi kallar Västerbotten Experience. Det är en metod för att vägleda företag inom besöksnäringen i deras hållbarhetsarbete. Metoden baseras på globala kriterier för hållbar turism. Under åren har fler och fler företag anslutit sig. Den samlande symbolen för oss är sigillet. Det gör det lättare för besökaren att välja en mer hållbar upplevelse.

För oss är hållbar turism:

Bra för de boende på orten eller platsen där du verkar

Bra för besökare

Att det sker på naturens och kulturens villkor

Och bra för turistföretagen genom livskraftiga bolag
och långsiktiga arbetstillfällen

Bra innebär att vi tar tillvara så många av de positiva effekterna som möjligt och undviker de negativa så långt vi kan.

Varför är hållbar turism viktigt?

För mig, mitt företag och Västerbotten

Långsiktighet. För ditt företags långsiktiga lönsamhet är det viktigt att det ekologiska, sociala och ekonomiska hänger ihop. En hållbart växande turism skapar positiva effekter för hela landet och för vår region.

Attraktionskraft. En hållbar turism får platser i både städer och glesbygd att leva. För besökare, medarbetare och oss som lever här och för de som funderar på att flytta hit.

Genuina upplevelser. Hållbarhet och ansvarstagande är globala trender hos resenärerna i dag. De söker genuina upplevelser, något vi i Västerbotten kan erbjuda – i dag och i framtiden om vi fortsätter arbeta aktivt med hållbarhet.

Utveckling och vinster för lokalsamhället. Hållbar turism skapar möten mellan människor, näringar och platser. Besöksnäringen består främst av lokalt ägda företag. De tjänster och varor som köps här är därför en positiv utveckling för våra företag och invånare.

För att skapa jobb – som inte flyttar. Hållbar turism skapar delaktighet och arbete för många på platsen.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Du är en del av något större

I slutet av 2015 antog världens ledare Agenda 2030. En plan för hur alla världens länder ska arbeta för en mer hållbar utveckling. Syftet med Agenda 2030 är att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. För detta sattes 17 globala mål för hållbar utveckling – Sustainable Development Goals – och de ska uppnås 2030.

Region Västerbotten Turism arbetar utifrån de globala hållbarhetsmålen med fokus på en mer hållbar turism och är medlemmar i Global

Sustainable Tourism Council (GSTC). GSTC är ett globalt råd som initierades av FN. De utvecklar globala standarder och jobbar för att öka kunskapen inom området bland offentliga och privata aktörer.

GSTC:s kriterier ligger till grund för Västerbotten Experience – vår metod som handlar om hur du jobbar med hållbar turism till vardags.

I det lilla för en större sak.

A man with short brown hair and a goatee, wearing a black t-shirt with the Hotel Toppen logo, is smiling and looking towards the camera. He is standing in a modern building with large windows and a balcony railing. The background shows a view of a city or town.

“Det som förenar alla Västerbotten Experience-företag är att vi älskar Västerbotten och vill att så många som möjligt ska få uppleva vår region. Det finns tveklöst en affärsmässig kraft i att vi nu är så många i länet som jobbar med samma metoder mot samma mål. För oss på Toppen har det resulterat i att vi utvecklat vårt erbjudande och ökat antalet gästanter.”

Peder Wiklund
Hotell Toppen
Storuman

HOTELL TOPPEN
STORUMAN - LAPPLANDS REGION

Att tänka och göra hållbarhet

Vi tror att du i ditt företag redan tänker och gör mycket som är hållbarhet. Sådant ni gör varje dag, men inte tänkt på som hållbarhet.

Har du någon gång tänkt så här?

- Det är viktigt för oss att de som bor på orten uppskattar det vi gör.
- Vi försöker alltid laga eller köpa i andra hand i stället för att handla nytt.
- Vi jobbar mycket med att få våra medarbetare att trivas. På så sätt får vi en bra arbetsmiljö, personal som stannar längre och ekonomisk långsiktighet.

Har du någon gång gjort så här?

- Vi har bytt elavtal så all vår el kommer från förnybara energikällor.
- Vi källsorterar vårt avfall.
- Vi stöttar andra lokala företag genom att köpa deras varor och tjänster.

Att arbeta med hållbarhet kan verka komplicerat, men vi ska inte krångla till det. Vårt sätt bygger på fyra delar. Vi vill berätta mer om dem och ge några konkreta tips som gör det enkelt att komma i gång eller komma vidare.

Hur börjar jag?

- ✓ Du har ett företag som jobbar inom besöksnäringen i Västerbotten.
- ✓ Du vill jobba för och bidra till en hållbar turism.

Bockar du av båda två? Bra – då kan vi börja.

DEL 1

Helheten. Var börjar vi?

Första delen fokuserar på grunden för ett långsiktigt hållbarhetsarbete. Det handlar om att börja göra insatser med hållbarhet som mål. Men det är först när du har en plan som det blir ett förbättringsarbete. En bra start är att göra en hållbarhetsanalys. Det hjälper vi på Västerbotten Experience dig med.

Börja där du står

Utgå från din verksamhet, ditt erbjudande och vad dina kunder brukar säga att de uppskattar mest hos er. Ringa in nuläget och prioritera vilka områden som är viktigast utifrån ert sammanhang. Formulera sedan mål kopplat till dessa och bestäm ett enkelt sätt att följa upp detta på.

Ett exempel:

Vi är en restaurang. Vårt huvuderbjudande handlar om matupplevelsen.

- A. Vi börjar med att våra råvaror ska vara lokalproducerade till minst 50 procent innan årets slut. Det följer vi upp en gång var sjätte månad genom att bocka av antalet lokala råvaror på menyn och hela tiden försöka införa fler.
- B. Det är viktigt att våra kokkar, servitörer och andra medarbetare trivs och stannar länge hos oss. Därför jobbar vi aktivt med att våra anställda ska trivas. Det gör vi genom att ta reda på vad som är viktigast för trivseln enligt våra medarbetare och jobba löpande tillsammans med dem med ständiga förbättringar.

Vem har ansvaret och vem gör vad?

Utse en ansvarig för hållbarhetsarbetet. Är ni flera medarbetare kan ni dela upp ansvaret utifrån intresseområden. Involvera alla eller så många som möjligt. Det ger engagemang i hållbarhetsarbetet. Låt planen landa i vem som gör vad, när och följ upp det. Utgå från era prioriterade områden för att det inte ska kännas övermäktigt. Börja med några få insatser eller aktiviteter.

”Vi vill leverera en unik upplevelse på ett sunt sätt. Där är helheten otroligt viktig. Västerbotten Experience hjälper oss att tänka och verka hållbart och det har lett till ett arbetssätt som genomsyrar hela vår koncern. Vi jobbar mycket med att få våra medarbetare att trivas, på så sätt får vi en bra arbetsmiljö, personal som stannar längre och ekonomisk långsiktighet.”

Jan Johansson
Harlequin/Hunger & Törst
Umeå

Tips!

Följ upp kundernas upplevelse. Genom att fråga dem om hållbarhetsarbetet får ditt företag en anledning att kommunicera med dem samtidigt som kundernas svar följer upp din verksamhets mål.

Kommunicera ärligt och transparent. Lova inte mer än ni kan hålla. Besökare vill i allt högre grad prioritera hållbarhet. Gör det lätt för dem att välja er.

Ditt företags varumärke blir tydligare genom att ert hållbarhetsarbete kommuniceras. Det gör er mer attraktiva som arbetsgivare och attraherar fler besökare.

Kontakta oss på Region Västerbotten Turism så hjälper vi er att komma i gång eller utveckla ert hållbarhetsarbete.

Läs mer på sidan 20.

A woman with dark hair, wearing a bright yellow jacket, is shown in profile from the chest up. She is looking upwards and to the right, with her right hand raised towards the sky, fingers slightly spread. The background is a soft-focus forest of green trees. The lighting is natural, suggesting an outdoor setting during the day.

“Vi finns för och tack vare den plats som vi är verksamma på. Och vi behöver växa och utvecklas utifrån platsens förutsättningar, på naturens villkor och med hjälp av de som bor och lever här. Västerbotten Experience ger oss verktyg att jobba vidare enligt vår vision. Tillsammans med många andra Västerbotten Experience-företag skapar vi mervärden och ger våra besökare de upplevelser de söker.”

Annika Rydman
Granö Beckasin
Granö

DEL 2

Heja lokalsamhället!

Turism som verkar för lokalsamhället handlar om social hållbarhet. Om den långsiktiga nytta ditt företag skapar för orten. Ni bidrar till lokala inkomster, anställer lokalt och anlitar lokal arbetskraft. Men även värdet i människorna och det lokala kulturarvet, som till exempel traditioner, maten och hantverket är viktiga framgångsfaktorer. Att verka för lokalsamhället handlar även om ekonomisk hållbarhet. Att ni gynnar det lokala och ökar affärsnyttan på platsen. Till exempel genom att anställa och handla närproducerat.

När vi stöttar utvecklingen av platsen där vi är verksamma bidrar vi även till vår egen utveckling. Arbetet sker på lång sikt och i samarbete och dialog med andra. Varför? Jo, för att vi är beroende av platsen som vi finns på, människorna som lever här och vi ska inte påverka den negativt. Vi engagerar oss i att utveckla platsen på olika sätt för alla som bor och verkar här – och för alla som vill besöka den.

Tips!

Ha nära kontakt och samarbete med lokalsamhället och synka era planer. Vad är bäst för oss alla?

Samarbeta med andra lokala företag för att skapa nya möjligheter.

Handla från lokala butiker.

Använd, om möjligt, endast lokala leverantörer.

Skapa karriärmöjligheter för lokalbefolkningen. Anställ gärna personer som bor i närheten och känner platsen väl. Det är till värde för din verksamhet på längre sikt. Har de inte den kompetens du söker för din verksamhet – fundera på om du kan erbjuda kompetensutveckling eller praktikplats för personen ska kunna lära sig det.

Hållbarhetsarbete kan leda till att fler företag och turister upptäcker platsen. Det bidrar till ett attraktivt lokalsamhälle som i slutändan gynnar människorna som bor på orten.

DEL 3

På kulturens villkor

Vårt kontrastrika Västerbotten som sträcker sig från fjäll till kust, från stad till land och som ger oss mäktig natur och spännande kultur erbjuder genuina och unika upplevelser.

Den plats som ditt företag är verksamt på har en historia och här bor människor som minns, lever och vet vad som är viktigt att bevara, visa upp och berätta om. Det finns också historiskt viktiga och kanske även känsliga platser, saker, arkitektur, konst, design eller traditioner av olika slag som gör vår region unik. Värna om och dra nytta av det unika som finns här genom att berätta om det i kommunikation och marknadsföring, men också i mötet med besökarna. Det är genom personliga berättelser som det kan skapas magiska ögonblick som besökarna minns länge.

Tips!

Visa upp det lokala kulturarvet genom exempelvis konst, design eller råvaror.

Inspirera medarbetare att upptäcka lokala kulturupplevelser och historiska platser så att de i sin tur kan förmedla det till besökarna.

Berätta! Använd storytelling för att marknadsföra den lokala kultur- och naturupplevelsen.

“Turism handlar om att ta del av natur och kultur på andra platser än sin egen. För att det ska kunna göras på ett hållbart och respektfullt sätt behövs förankring och samverkan. Det är också en möjlighet att öka och sprida kunskap och förståelse. Därför är det viktigt att aktiviteter och produkter tas fram i samverkan med de som finns och har funnits på platsen.”

DEL 4

På naturens villkor

De upplevelser som Västerbottens turismföretag erbjuder sina besökare är i många fall beroende av naturen. Verksamheter som bedrivs i eller nära naturen behöver vara en besöksnäring på naturens villkor. Det betyder att ditt företag och andra turismföretag i regionen går respektfullt fram på den plats ni verkar på.

Ett första steg, var resurssmart. Gör insatser som sänker energi- och bränsleförbrukningen samt minskar avfall och spill så sparar du både miljö och pengar.

Tips!

Om du inte redan har förnybar energi, byt avtal.

Sträva efter att använda ekologiska råvaror för mat och dryck.

Kompostera eller källsortera matavfall.

Välj gärna miljömärkta och närproducerade produkter och tjänster.

Säsongsanpassa dina menyer för att kunna använda lokala råvaror och berätta det för dina gäster.

Följ upp fjolårets förbrukning av el och vatten, jämför med årets och skapa sparmål utifrån det.

Lär dina gäster och besökare att göra rätt och att vara rädd om naturen. Berätta om Allemansrätten.

<https://www.naturvardsverket.se/allemanratten>

”Jag vill visa upp Tärnaby/Hemavan på ett så äkta och äventyrligt sätt som möjligt. För mig är det viktigt att vara en förebild när det gäller miljöhänsyn och klimatsmarta lösningar och ta ansvar för den trakt jag är verksam i. Genom Västerbotten Experience får jag tillgång till konkreta verktyg för att utveckla mitt företag och vara med i ett bra sammanhang med andra som vill jobba på samma sätt.”

Isabella Stål
Dearna Guide
Tärnaby

Så blir ditt företag en del av Västerbotten Experience

Anmäl ditt intresse till oss på Region Västerbotten Turism, kontaktuppgifter hittar du på vår hemsida vasterbottenexperience.se. Vi börjar med att boka tid för en hållbarhetsanalys. Det innebär att vi analyserar din verksamhet och kommer med förslag på hållbarhetsåtgärder.

Ditt företag jobbar vidare med åtgärdsplanerna. När du tagit del av åtgärdsförslagen och vill ansluta din verksamhet till Västerbotten Experience behöver du ta fram en hållbarhetspolicy och miljöplan och lämna till oss. Nästa steg är bland annat att skriva under en överenskommelse där du förbinder dig att arbeta enligt hållbarhets-kriterierna. Nu är du en del av Västerbotten Experience, blir tilldelad sigillet och kan ta del av våra olika utvecklingsinsatser.

På vasterbottenexperience.se samlar vi alla deltagande företag. Det är värdefullt att Västerbotten Experience och alla företag syns tillsammans. Vi gör insatser för att kommunicera vad sigillet står för medan marknadsföringen genomförs av företagen själva.

Vi följer regelbundet upp ditt hållbarhetsarbete och går igenom åtgärdsförslag. Vid uppföljningen diskuterar vi hur vi kan mäta framstegen i hållbarhetsarbetet.

VÄSTERBOTTEN, SVERIGE OCH VÄRLDEN
Läs mer om hållbarhet och en hållbar besöksnäring.

Västerbotten Experience vasterbottenexperience.se
Region Västerbotten kunskapssidan.vasterbottenexperience.se
De globala målen www.globalgoals.org
Global Sustainability Tourism Council www.gstcouncil.org

Ju fler, desto bättre

I Västerbotten finns redan ett stort antal företag inom besöksnäringen som är en del av Västerbotten Experience. Hållbarhet är vårt sätt och vi jobbar tillsammans, på lång sikt – mot samma mål.

Företagen som är anslutna till Västerbotten Experience i dag får förutom stöd och hjälp av oss även ett nätverk, möjligheter till samarbete, ett utbyte och inspiration av varandra. Det skapar möjligheter, nya idéer och konkurrensfördelar för ditt företag och vår region. Och ju fler vi blir desto bättre. För besöksnäringen, för Västerbotten och för oss själva.

Läs mer och kontakta oss här!
vasterbottenexperience.se

**VÄSTERBOTTEN
EXPERIENCE**

**region
västerbotten**